

Zaak C-313/22

Samenvatting van een verzoek om een prejudiciële beslissing krachtens artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

11 mei 2022

Verwijzende rechter:

Elegktiko Synedrio

Datum van de verwijzingsbeslissing:

28 januari 2022

Verzoekende partij:

ACHILLEION

Verwerende partij:

Elliniko Dimosio

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Hoger beroep tegen een beslissing van de Elegktiko Synedrio (Griekse rekenkamer) tot verwerping van het beroep dat een vennootschap had ingesteld tegen een besluit van de staatssecretaris van Economie, Mededinging en Koopvaardij waarbij een financiële correctie werd opgelegd.

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing

Het krachtens artikel 267 VWEU ingediende verzoek om een prejudiciële beslissing betreft een nationale regeling die voorziet in een absoluut en langdurig verbod op de overdracht van vaste activa van een onderneming die steun heeft ontvangen.

Prejudiciële vragen

„1) Vormt volgens de bepalingen van: i) artikel 30, leden 1, 3 en 4, van verordening nr. 1260/1999 en regel nr. 1, punt 1.9, van verordening nr. 1685/2000; ii) artikel 4, lid 3, van verordening nr. 70/2001; en iii) artikel 38 en artikel 39, lid 1, van verordening nr. 1260/1999, artikel 4 van verordening nr. 438/2001, artikel 2, lid 2, van verordening nr. 448/2001, artikel 1, lid 2, van verordening nr. 2988/1995, en artikel 14 van verordening nr. 659/1999, de verkoop van de begunstigde onderneming, samen met haar vaste activa, automatisch een dermate belangrijke verandering van de voorwaarden voor de uitvoering van de medegefinancierde investering in die onderneming, dat dit op zich een nationale bepaling rechtvaardigt als die van artikel 18, lid 5, van interministerieel besluit nr. 192249/EYS 4057/19.8.2002 (ministerieel besluit nr. 9216/EYS 916/12.2-18.2.2004), volgens welke het gedurende een lange periode absoluut verboden is om de vaste activa van een steunontvangende onderneming over te dragen, op straffe van gehele of gedeeltelijke intrekking van het steunbesluit en terugbetaling van de volledige of een deel van de toegekende staatssteun?

2) Moeten de bepalingen van: i) artikel 30, lid 4, van verordening nr. 1260/1999; ii) artikel 4, lid 3, van verordening nr. 70/2001, en punt 4.12 van de richtsnoeren inzake regionale steunmaatregelen met betrekking tot het beginsel van de duur van de steunverlening aan kleine en middelgrote ondernemingen; iii) de artikelen 38 en 39 van verordening nr. 1260/1999, artikel 2, lid 2, van verordening nr. 448/2001, artikel 1, lid 2, en de artikelen 2 en 4 van verordening nr. 2988/1995 en artikel 14 van verordening nr. 659/1999 aldus worden uitgelegd dat de verkoop van de vaste activa en van de begunstigde onderneming zelf, in het kader van een overeenkomst die binnen de vennootschap tussen haar aandeelhouders is gesloten om haar levensvatbaarheid te waarborgen, geen belangrijke verandering van de medefinancieringstransactie en geen onrechtmatig voordeel voor een van de partijen met zich brengt, en derhalve geen onregelmatigheid of grond voor terugvordering van de steun vormt, mits de voorwaarden voor de uitvoering van de investering niet worden gewijzigd en op de overdracht een wettelijke regeling van toepassing is volgens welke de vervreemder en de verkrijger hoofdelijk aansprakelijk zijn voor de op het tijdstip van de overdracht bestaande schulden en verplichtingen?

3) Verlangen de artikelen 17, 52 en 53 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en het rechtszekerheidsbeginsel, gelezen in samenhang met artikel 1 van het (eerste) aanvullend protocol bij het EVRM, dat de maatregelen van financiële correctie en terugvordering van steun bedoeld in artikel 38, lid 1, onder h), en artikel 39, lid 1, van verordening nr. 1260/1999, artikel 2, lid 2, van verordening nr. 448/2001, artikel 4 van verordening (EG) nr. 2988/1995 en artikel 14 van verordening nr. 659/1999, worden afgewogen tegen het recht op bescherming van het ‚vermogen’ van de begunstigde van de steun, met als gevolg dat de begunstigde gedeeltelijk of volledig wordt vrijgesteld, zelfs wanneer wordt vastgesteld dat de gefinancierde activiteit aanzienlijk is gewijzigd of er bij de

overdracht van de activa een ongerechtvaardigde verrijking heeft plaatsgevonden?”

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Artikel 108, leden 3 en 4, en artikel 109 VWEU.

Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (hierna: „Handvest”): de artikelen 16 en 17, artikel 52, leden 1 en 3, en artikel 53.

Eerste aanvullend protocol bij het EVRM, artikel 1, lid 1.

Verordening (EG) nr. 2988/95 van de Raad van 18 december 1995 betreffende de bescherming van de financiële belangen van de Europese Gemeenschappen (PB 1995, L 312, blz. 1): artikel 1, lid 2, de artikelen 2, 4 en 5.

Verordening (EG) nr. 1260/1999 van de Raad van 21 juni 1999 houdende algemene bepalingen inzake de Structuurfondsen (PB 1999, L 161, blz. 1): de overwegingen 4, 5, 7, 26, 27, 41, 43 en 57, alsmede artikel 8, artikel 30, leden 1, 3 en 4, artikel 38 en artikel 39, lid 1.

Verordening (EG) nr. 1685/2000 van de Commissie van 28 juli 2000 tot vaststelling van uitvoeringsbepalingen van verordening (EG) nr. 1260/1999 van de Raad met betrekking tot de subsidiabiliteit van de uitgaven voor door de structuurfondsen medegefinancierde verrichtingen (PB 2000, L 193, blz. 39), zoals gewijzigd bij verordening (EG) nr. 448/2004 van de Commissie van 10 maart 2004: regel nr. 1 van de bijlage.

Verordening (EG) nr. 438/2001 van de Commissie van 2 maart 2001 tot vaststelling van uitvoeringsbepalingen van verordening (EG) nr. 1260/1999 van de Raad met betrekking tot de beheers- en controlesystemen voor uit de structuurfondsen toegekende bijstand (PB 2001, L 63, blz. 21): artikel 4 en artikel 7, lid 3.

Verordening (EG) nr. 448/2001 van de Commissie van 2 maart 2001 tot vaststelling van uitvoeringsbepalingen van verordening (EG) nr. 1260/1999 van de Raad met betrekking tot de beheers- en controlesystemen voor uit de structuurfondsen toegekende bijstand (PB 2001, L 64, blz. 13: artikel 2, lid 2.

Verordening (EG) nr. 1083/2006 van de Raad van 11 juli 2006 houdende algemene bepalingen inzake het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds en het Cohesiefonds en tot intrekking van verordening (EG) nr. 1260/1999 (PB 2006, L 210, blz. 25): artikel 105, lid 1, en artikel 107.

Verordening (EG) nr. 1783/1999 van het Europees Parlement en de Raad van 12 juli 1999 met betrekking tot het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (PB 1999, L 213, blz. 1).

Verordening (EG) nr. 70/2001 van de Commissie van 12 januari 2001 betreffende de toepassing van de artikelen 87 en 88 van het EG-Verdrag op staatssteun voor kleine en middelgrote ondernemingen (PB 2001, L 10, blz. 33), artikel 4, lid 3.

Verordening (EG) nr. 659/1999 van de Raad van 22 maart 1999 tot vaststelling van nadere bepalingen voor de toepassing van artikel 93 van het EG-Verdrag [thans artikel 108 VWEU] (PB 1999, L 83, blz. 1): de artikelen 1 en 14.

Richtsnoeren inzake regionale steunmaatregelen (PB 1998, C 74, blz. 9): de punten 4.12 en 4.14.

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Griekse grondwet: artikel 5, lid 1, artikel 17, lid 1, en artikel 25, lid 1, onder d).

Wet nr. 3016/2002, betreffende bedrijfsbeheer, bezoldiging en andere bepalingen (FEK A' 110): artikel 35.

Besluit nr. 179846/EYS.2830/26.6.2002 van de minister van Economie en Financiën (FEK B' 999).

Interministerieel besluit (KYA) nr. 192249/EYS 4057/19.8.2002 van de minister van Economie en Financiën en de minister van Ontwikkeling (FEK B' 1079), zoals gewijzigd bij ministerieel besluit nr. 9216/EYS 916/12.02.-18.02.2004: de artikelen 1 tot en met 5, de artikelen 8 tot en met 14 en artikel 18.

De artikelen 477 en 479 van het Griekse burgerlijk wetboek (hierna: „burgerlijk wetboek”).

Presidentieel besluit nr. 178/2002, „Maatregelen ter bescherming van de rechten van de werknemers bij overgang van ondernemingen, vestigingen of onderdelen van ondernemingen of vestigingen overeenkomstig richtlijn 98/50/EG van de Raad” (FEK A' 162): artikel 1, artikel 2, lid 1, onder a) en b), artikel 3, lid 1, en artikel 4, leden 1 en 2.

Korte beschrijving van de feiten en van de procedure

- 1 Bij besluit nr. 4334/14.7.2004 van de secretaris-generaal van de regio West-Macedonië is de investeringsactie „Steun aan het MKB van de regio West-Macedonië in de toerismesector – 2^e mededeling” opgenomen in maatregel 4.2 „Steun - Subsidiëring van micro-, kleine en middelgrote ondernemingen en promotie van lokale producten” van het operationeel programma van de regio West-Macedonië 2000-2006, waarop de verordeningen nr. 1260/1999 en nr. 70/2001 van toepassing zijn.
- 2 In die context heeft de onderneming „Gousios V. - Ntagkoumas G. AXE” op 10 mei 2004 bij de regio West-Macedonië een aanvraag ingediend om voor de

genoemde investeringsactie in aanmerking te worden genomen voor de opwaardering en modernisering van een hotel in de gemeente Grevena.

- 3 Bij besluit nr. 529/27.1.2005 van de secretaris-generaal van de regio West-Macedonië is de investering van de bovengenoemde onderneming voor de opwaardering en modernisering van haar hotel, met de naam „AIGLI”, goedgekeurd en opgenomen in de steunregeling voor kleine en middelgrote ondernemingen en in de sector „Toerisme”; de investering bedroeg in totaal 201 900 EUR, waarvoor een steunbedrag van 90 000 EUR werd toegekend. De begindatum voor de financiering van de uitgaven werd vastgesteld op 10 mei 2004, en voor de voltooiing werd een termijn vastgesteld van 18 maanden na de datum van goedkeuring van de investering.
- 4 De investering betrof de bouw, verbetering en opwaardering van de constructie van een bestaand hotel en de levering van een hoteluitrusting en een energiebesparingssysteem. Na voltooiing zou het project drie nieuwe arbeidsplaatsen hebben opgeleverd.
- 5 Naar aanleiding van het verzoek van de begunstigde onderneming van 20 september 2006 werd in voornoemd besluit nr. 529/27.1.2005 het aandeelhouderschap van de onderneming gewijzigd, en bij voltooiingsbesluit nr. 60654/2797/8.6.2006 werd vastgesteld dat de goedgekeurde materiële zaak binnen de termijn was verwezenlijkt en dat drie nieuwe arbeidsplaatsen waren gecreëerd.
- 6 Na een audit in verband met het voorgenoemde project heeft het inspectieteam het auditverslag van 5 november 2009 opgesteld, waarin werd voorgesteld het totale bedrag van de overheidssubsidie, te weten 90 000 EUR, van de eindbegunstigde terug te vorderen. Dit bedrag werd onregelmatig geacht, aangezien uit een controle van de boekhouding en de exploitatievergunningen van het gesubsidieerde hotel „AIGLI” bleek dat het op 9 november 2006 door verzoekster was overgedragen aan de vennootschap met beperkte aansprakelijkheid „Gousios Vaios - S.r.l.”, en er dus geen navolging was gegeven aan de verplichting om de vaste activa van de gesubsidieerde onderneming niet over te dragen gedurende een periode van vijf jaar na de datum waarop bij besluit was vastgesteld dat de investering was voltooid, en aldus inbreuk was gemaakt op artikel 7, lid 7, van besluit nr. 529/27.1.2005 (dat een identieke regeling bevat als artikel 18, lid 5, van interministerieel besluit nr. 192249/EYS 4057/2002).
- 7 Het bovengenoemde auditrapport werd meegedeeld aan verzoekster, die daartegen bezwaar heeft ingediend. Dit bezwaar werd afgewezen bij besluit van de secretaris-generaal van de regio West-Macedonië.
- 8 In nota nr. 222/19.7.2010, die de bevoegde ambtenaar aan de staatssecretaris voor Economie, Mededinging en Koopvaardij heeft gezonden naar aanleiding van verzoeksters verzoek om de eindbegunstigde van het investeringsprogramma te wijzigen, zodat de vennootschap Gousios Vaios S.r.l. de nieuwe entiteit was die

het investeringsprogramma zou uitvoeren, werd verzoekster meegedeeld dat zij verplicht was om de vaste activa tot 8 juni 2011 onder zich te houden.

- 9 In dezelfde nota werd ook voorgesteld om de overheidssubsidie naar evenredigheid terug te betalen, dat wil zeggen, om een bedrag van 82 500 EUR als onverschuldigde betaling te restitueren, aangezien van het totaalbedrag van de door verzoekster ontvangen steun, te weten 90 000 EUR, het bedrag moest worden afgetrokken dat overeenkomt met de periode van vijf maanden gedurende welke verzoekster het hotel heeft geëxploiteerd met inachtneming van haar verplichting de vaste activa onder zich te houden.
- 10 Vervolgens werd besluit nr. 3411/A.Pl.3704/3.8.2010 van de staatssecretaris van Economie, Mededinging en Koopvaardij vastgesteld, waarbij aan verzoekster een financiële correctie werd opgelegd van 82 500 EUR – wat overeenkomt met 75 % van de middelen uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) en 25 % van de nationale middelen uit het overheidsinvesteringsprogramma – wegens schending van artikel 18 van voornoemd interministerieel besluit nr. 192249/EYS 4057/2002.
- 11 Verzoekster is tegen dit besluit opgekomen, aanvankelijk door beroep in te stellen bij de Eerste kamer van de Rekenkamer, welk beroep bij de bestreden beslissing is verworpen.

Voornaamste argumenten van de partijen in het hoofdgeding

- 12 Ter ondersteuning van haar beroep voert verzoekster drie middelen aan. Het eerste middel betreft de onjuiste uitlegging en toepassing van artikel 30, lid 4, van verordening nr. 1260/1999 en artikel 18, lid 5, van interministerieel besluit nr. 192249/EYS 4057/2002, waarbij deze verordening in nationaal recht is omgezet, gelezen in samenhang met het evenredigheidsbeginsel, voor zover in dat bestreden besluit is geoordeeld dat de overgang van het gesubsidieerde hotel automatisch een grond voor terugvordering van de betaalde steun vormt, zonder dat is nagegaan of de investering daadwerkelijk wezenlijk is veranderd wat de voorwaarden voor de uitvoering ervan en het al dan niet verkrijgen van een onrechtmatig voordeel betreft.
- 13 Met het tweede middel wordt schending van wezenlijke vormvoorschriften van de procedure aangevoerd, met name ontoereikende motivering en schending van de toepasselijke bewijsregels, voor zover in het bestreden vonnis de beroepsgronden zijn afgewezen zonder inhoudelijk in te gaan op verzoeksters argumenten ter zake, namelijk dat zij door de betrokken overdracht geen onrechtmatig voordeel heeft verkregen. Ten eerste is de overdracht aan een vennootschap namelijk verricht in het belang van een van haar twee aandeelhouders en was de overdracht om financiële en technische redenen noodzakelijk om de levensvatbaarheid van de vennootschap te waarborgen, en ten tweede is bij deze overdracht, gezien de automatische toepasselijkheid van artikel 479 van het burgerlijk wetboek – een algemene bepaling van nationaal recht die de overgang van ondernemingen regelt

en bepaalt dat de vervreemder samen met de verkrijger hoofdelijk aansprakelijk blijft voor de schulden van de overgedragen onderneming ten belope van de waarde van die onderneming – in elk geval gewaarborgd dat de overnemende vennootschap haar langetermijnverplichtingen zou nagekomen.

- 14 Tot slot betreft het derde middel schending van artikel 5, lid 1, artikel 17, lid 1, en artikel 25, lid 1, onder d), van de Griekse grondwet, die respectievelijk de vrijheid van ondernemerschap en het eigendomsrecht waarborgen, in samenhang met het evenredigheidsbeginsel. Verzoekster voert aan dat in het bestreden arrest ten onrechte is geoordeeld dat een financiële correctie ten belope van dit bedrag rechtmatig aan haar is opgelegd, ondanks dat zij al haar langetermijnverplichtingen is nagekomen en het doel van de uitgekeerde steun is bereikt.
- 15 De Griekse Staat heeft geconcludeerd tot verwerping van het beroep.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

- 16 Met betrekking tot het eerste middel merkt de Rekenkamer in voltallige zitting het volgende op: ten eerste is het Hof in het arrest van 14 november 2013, *Comune di Ancona* (C-388/12, EU:C:2013:734), ingegaan op de betekenis van artikel 30, lid 4, van verordening nr. 1260/1999 en van het beginsel van de duurzaamheid van de verrichting met betrekking tot een geval waarin een publiekrechtelijk collectief lichaam die eindbegunstigde is, een concessie voor een openbare dienst verleent aan een derde die eveneens een publiekrechtelijk collectief lichaam is, en niet met betrekking tot het geval van een overgang van een onderneming, dat wil zeggen de volledige vervreemding van de eigendom door de eindbegunstigde van de steun en de volledige overdracht ervan aan een particuliere derde, zoals in de onderhavige zaak.
- 17 Ten tweede heeft het Hof in zijn arrest van 8 mei 2019, *Järvelaev* (C-580/17, EU:C:2019:391), de relevante maar niet identieke bepalingen van artikel 72 van verordening nr. 1698/2005 uitgelegd in een zaak die geen betrekking had op een overdracht maar op de huur van de gefinancierde uitrusting, dat wil zeggen dat bij overeenkomst een concessie werd verleend van niet de eigendom, maar het gebruik en de exploitatie van de uitrusting.
- 18 Ten derde wordt in overweging 41 van verordening nr. 1260/1999 en in het opschrift en de bewoordingen van artikel 30 daarvan een verband gelegd tussen de subsidiabiliteit van de verrichtingen en het beginsel van duurzaamheid van de verrichting, en zijn, op grond van regel nr. 1 van verordening nr. 1685/2000, in beginsel de relevante nationale voorschriften van toepassing op de subsidiabiliteit.
- 19 Ten vierde, zoals het Hof van Justitie heeft geoordeeld in zijn arrest van 3 september 2014, *Baltlanta* (C-410/13, EU:C:2014:2134, punten 38 en 39), bevat artikel 38, lid 1, van verordening nr. 1260/1999 een niet-exhaustieve lijst van maatregelen die de lidstaten moeten nemen ter bescherming van de financiële

belangen van de Unie, waaronder de organisatie van de beheers- en controlesystemen (verordening nr. 438/2001), teneinde onregelmatigheden te voorkomen, op te sporen en te herstellen, terwijl in artikel 39 van verordening nr. 1260/1999 uitdrukkelijk is bepaald dat de lidstaten in eerste instantie belast zijn met het onderzoek naar onregelmatigheden en dat zij zich daarbij laten leiden door de vaststelling van elke belangrijke wijziging die, onder andere, de voorwaarden van de uitvoering of de controle van een bijstandspakket beïnvloedt, en de nodige financiële correcties moeten verrichten.

- 20 Ten vijfde omvat het begrip „onregelmatigheid” in de zin van artikel 38, lid 1, en artikel 39, lid 1, van verordening nr. 1260/1999, artikel 2 van verordening nr. 448/2001, en artikel 1, lid 2, van verordening nr. 2988/1995, elke inbreuk op het Unierecht en op het daarmee samenhangende nationale recht waardoor de begroting van de Unie niet alleen wordt benadeeld, maar ook zou kunnen worden benadeeld zonder dat het voor de oplegging van invorderingsmaatregelen of sancties (artikelen 4 en 5 van verordening nr. 2988/1995) noodzakelijk is dat er specifieke financiële gevolgen zijn (zie arrest van 1 oktober 2020, *Elme Messer Metalurgs*, C-743/18, EU:C:2020:767, punt 67).
- 21 Ten zesde bevatten verordening (EG) nr. 70/2001 en de richtsnoeren inzake regionale steunmaatregelen ook regels over de duur van de steun aan kleine en middelgrote ondernemingen als voorwaarde voor uitsluiting van staatssteunregelingen van de verplichting tot aanmelding bij de Europese Commissie; bij niet-naleving van deze regels zijn de staten verplicht de steun terug te vorderen op grond van artikel 108, lid 3, VWEU en artikel 14 van verordening (EG) nr. 659/1999.
- 22 Tot slot voorzien de meer specifieke bepalingen van nationaal recht die de grondslag vormen voor de toerekening aan verzoekster – te weten, de voorschriften van interministerieel besluit 192249/EYS 4057/2002 – in een absoluut verbod op de overdracht van de vaste activa van de begunstigde gedurende een periode van vijf jaar vanaf de datum van voltooiing van de investering, die de verzoekende marktdeelnemer moet aanvaarden om zijn infrastructuur in het betrokken steunprogramma te kunnen laten opnemen.
- 23 De verwijzende rechter is van oordeel dat de voormelde wettelijke regeling moet worden uitgelegd in het licht van de artikelen 16, 17, 52 en 53 van het Handvest, gelezen in samenhang met artikel 1 van het (eerste) aanvullend protocol bij het EVRM, die beperkingen van de vrijheid van ondernemerschap en van het eigendomsrecht toestaan om legitieme publieke doelstellingen te verwezenlijken, mits het evenredigheidsbeginsel wordt geëerbiedigd. Om deze redenen stelt de verwijzende rechter de eerste prejudiciële vraag.
- 24 Met betrekking tot het tweede middel wijst de verwijzende rechter op het argument van verzoekster dat de omstandigheden waarin de overdracht van de betrokken activa heeft plaatsgevonden, relevant zijn. Zij betoogt: a) dat de overdracht heeft plaatsgevonden bij overeenkomst tussen haar aandeelhouders en

dat verzoekster, als eindbegunstigde van de steun, haar onderneming in het belang van een van haar aandeelhouders heeft overgedragen aan een vennootschap teneinde haar financiële levensvatbaarheid en de nakoming van haar langetermijnverplichtingen te verzekeren; b) dat de overdracht heeft plaatsgevonden in overeenstemming met de artikelen 477 en 479 van het burgerlijk wetboek en van presidentieel besluit nr. 178/2002, die in beginsel de bescherming en het behoud van arbeidsplaatsen in de overnemende onderneming waarborgen door de overnemende werkgever onbeperkt aansprakelijk te stellen; en c) dat de operationele en financiële voorwaarden voor de uitvoering van de investeringsactie niet zijn veranderd ten opzichte van de doelstellingen van de steun bedoeld in verordening nr. 70/2001 en de richtsnoeren van de Europese Commissie inzake regionale steunmaatregelen, aangezien zowel het doel van de onderneming – als hotel – als de betrokken arbeidsplaatsen behouden zijn gebleven.

- 25 Volgens de verwijzende rechter moeten de in het vorige punt uiteengezette argumenten van verzoeker worden onderzocht in het licht van de artikelen 16, 17, 52 en 53 van het Handvest, gelezen in samenhang met artikel 1 van het (eerste) aanvullend protocol bij het EVRM, zoals hierboven uiteengezet. Om deze redenen stelt de verwijzende rechter de tweede prejudiciële vraag.
- 26 Tot slot merkt de verwijzende rechter met betrekking tot het derde middel op dat er in casu sprake is van de volgende omstandigheden: (i) de relevante bepalingen van verordening nr. 1260/1999 bevatten vage en onduidelijke juridische begrippen, zoals „belangrijke verandering” en „onrechtmatig voordeel”, die pas voor het eerst in 2013 zijn uitgelegd in het arrest Comune di Ancona, en vervolgens in 2019, met betrekking tot een andere verordening, in het arrest Järvelä; ii) volgens de bewoordingen van de betrokken bepalingen van nationaal recht geldt een absoluut verbod op de overdracht van de steunontvangende onderneming (iii) de betrokken overdracht is het gevolg van een interne overeenkomst die de oorspronkelijke aandeelhouders van de onderneming hebben gesloten om redenen van levensvatbaarheid, die in beginsel een afwijking van de normale voorwaarden voor overdracht op de betrokken markt rechtvaardigen; iv) deze overdracht voldoet aan de voorwaarden van de artikelen 477 en 479 van het Griekse burgerlijk wetboek en presidentieel besluit nr. 178/2002, terwijl het doel en de voor de structuur gecreëerde arbeidsplaatsen niet zijn gewijzigd; v) de begunstigde van de steun had de overdracht te goeder trouw vooraf aangemeld bij de bevoegde nationale instantie, die elke onregelmatigheid tijdig kon onderzoeken en voorkomen; en vi) de terugvordering van de steun lijkt niet te corresponderen met het herstel van specifieke en kwantificeerbare schade voor de begroting van de Unie. De verwijzende rechter merkt daarnaast op dat het Hof in het arrest van 26 mei 2016, Ezernieki (C-273/15, EU:C:2016: 364) – betreffende een verwante landbouwsteunregeling, maar in het licht van een wettelijk kader dat geen betrekking had op de nakoming van langetermijnverplichtingen door de begunstigde van de steun – heeft geoordeeld dat de begunstigde van de steun, voor zover hij de voorwaarden voor de toekenning van de steun

(financieringsvoorwaarden) niet naleeft, in beginsel niet onder de bescherming van artikel 17 van het Handvest valt.

- 27 Volgens de verwijzende rechter moeten de specifieke omstandigheden van de onderhavige zaak en de relevante bepalingen van het afgeleide Unierecht en het nationale recht worden onderzocht in het licht van de artikelen 17, 52 en 53 van het Handvest, gelezen in samenhang met artikel 1 van het (eerste) aanvullend protocol bij het EVRM, en in het licht van het rechtszekerheidsbeginsel. Om deze redenen stelt de verwijzende rechter de derde prejudiciële vraag.

WERKDOCUMENT